

УДК 338.2

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО
ВИРОБНИЦТВА: ДОСВІД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ****А. Верзун**, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0003-4078-237X

Львівський національний аграрний університет

Л. Войнича, к. е. н., доцент

ORCID ID: 0000-0002-8079-0289

Львівський національний аграрний університет

© А. Верзун, Л. Войнича, 2021

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2021.03-04.003>**Верзун А., Войнича Л. Державне регулювання агропромислового виробництва: досвід Львівської області**

Викладено результати дослідження реалізації Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області як надважливої та невіддільної складової процесу державного регулювання агропромислового комплексу. Комплексна програма передбачає фінансування відповідних напрямів розвитку агропромислового виробництва на рахунок коштів державного та обласного бюджетів. Протягом останніх п'яти років державна фінансова підтримка здійснюється через використання прямих методів підтримки, тобто безпосереднього фінансування відповідних напрямів та програм.

З'ясовано, що за рахунок коштів державного бюджету фінансуються ті програми фінансової підтримки, які мають важливе значення в контексті розвитку агропромислового комплексу області як структурної складової агропромислового комплексу держави загалом, зокрема програма часткової компенсації вартості кредитних ресурсів, фінансова підтримка розвитку фермерських господарств, підтримка розвитку тваринництва, підтримка розвитку хмелярства, закладання молодих садів, виноградників та ягідників.

Наголошено на тому, що використання коштів обласних бюджетів сконцентровано на тих напрямках розвитку агропромислового виробництва, які мають найбільш важливе значення для відповідного регіону. З обласного бюджету асигнування спрямовуються на забезпечення локальних потреб товаровиробників задля належного розвитку пріоритетних для регіону галузей та напрямів агропромислового виробництва. Встановлено, що результативність реалізації Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області характерна показниками, які вказують на позитивні зрушення у діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема це проявляється у зростанні частки сільськогосподарських підприємств у структурі виробництва валової продукції сільського господарства області, зростанні кількості фермерських господарств, покращанні їхньої матеріально-технічної бази. Водночас є й низка проблем, пов'язаних передусім із справедливістю розподілу бюджетних коштів.

Ключові слова: державне регулювання, фінансова підтримка, Комплексна програма, агропромислове виробництво, бюджетні асигнування.

Verzun A., Voinycha L. State regulation of agro-industrial production: experience of Lviv region

The article presents findings of the study on implementation of the Comprehensive program of support and development of agro-industrial production of Lviv region as an important and integral part of the process of state regulation of the agro-industrial complex. The Comprehensive program provides for funding of the relevant areas of agro-industrial production at the expense of state and regional budgets. For the last five years, state financial support has been provided by direct methods of support, i.e. direct funding of the relevant areas and programs.

It is determined that the state budget subsidizes the financial support programs that are important in terms of development of the agro-industrial complex of the region as a structural component of the agro-industrial complex of the state as a whole, in particular, the program of partial reimbursement of credit resources, financial

support for development of animal husbandry, support for development of hop growing, planting young gardens, vineyards and berries.

It was emphasized that the use of regional budget funds is focused on those areas of agro-industrial development that are the most important for the region. Allocations from the regional budget are aimed to meet local needs of producers and to ensure development of priority areas for the region and branches of agro-industrial production. It is established that effectiveness of the Comprehensive program of support and development of agro-industrial production of Lviv region is characterized by the indicators that mark positive changes in activities of agricultural producers. In particular, it is manifested in growth of the share of agricultural enterprises in the structure of gross agricultural output of the region, increase of the number of farms, improving their material and technical base. In addition, there are numerous problems, which are primarily related with the fair approach to distribution of budget funds.

Key words: *state regulation, financial support, Comprehensive program, agro-industrial production, budget allocations*

Постановка проблеми. Ефективний розвиток агропромислового комплексу держави в сучасних умовах практично неможливий без належного державного регулювання, визначальним елементом якого, безперечно, є процес державної фінансової підтримки. Джерелами такої підтримки зазвичай є кошти державного та місцевого бюджетів, але до фінансування окремих напрямів, спрямованих передусім на реалізацію інфраструктурних проєктів, розвиток територіальних громад, формування їхньої фінансової незалежності та платоспроможності, долучаються й міжнародні донори.

На думку Васильєвої Л.М., основна мета державного регулювання аграрної сфери полягає в усуненні або частковій ліквідації притаманних сільському господарству як її базового сектора так званих провалів ринку внаслідок значних коливань обсягів виробництва та цінової кон'юнктури, що відбуваються під впливом зовнішніх факторів. Воно є невід'ємним і ефективним інструментом раціональної організації та розвитку агропромислового виробництва. Негативний досвід 1990-х років минулого століття, коли держава практично усунулася зі сфери управління аграрною економікою, показав, що така політика призводить до порушень відтворювального процесу, руйнування матеріально-технічної бази підприємств АПК, зниження їхніх плато та конкурентоспроможності, загострюючи проблему продовольчої та економічної безпеки країни (Васильєва, 2011, с. 102–103).

Отже, для розуміння перспектив розвитку вітчизняного агропромислового вироб-

ництва, формування ефективних підприємницьких структур на селі, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних аграрних товаровиробників, передусім малих та середніх, доцільно охарактеризувати механізм їхньої фінансової підтримки та окреслити основні напрями його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування ефективної системи державного регулювання розвитку агропромислового виробництва розглядали у працях чимало вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Дем'яненко М., Саблук П. (2011), Андрійчук В. (2005), Галицький О., Лівінський А., Дяченко О. (2019).

Ключовим для нашого дослідження можна вважати визначення Кузняк Б. Я., який зазначає, що за допомогою нормативно-правових, організаційно-економічних, екологічних, науково-технічних та інших заходів державної політики створюється система підтримки розвитку аграрного підприємства, яка охоплює цінове регулювання продукції, пряме субсидування сільського господарства, фінансово-кредитне забезпечення та податкове регулювання (2010).

Постановка завдання. Завдання дослідження – характеристика сучасних тенденцій державного регулювання розвитку аграрного виробництва, зокрема фінансової підтримки аграрних товаровиробників, з проєкцією на мезо- та мікрорівень.

Методика дослідження та матеріали. Теоретико-методологічною основою дослі-

дження є сукупність методів наукового пізнання механізму державного регулювання розвитку агропромислового виробництва. Для досягнення поставлених завдань використовували методи наукових досліджень: вимірювання, порівняння, спостереження, аналіз та синтез, розрахунково-конструктивний метод.

У дослідженні використано офіційні матеріали Державної служби статистики України, а також Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації.

Виклад основного матеріалу. Одним з ключових завдань Департаменту АПР Львівської ОДА є забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу Львівської області. Для реалізації поставлених завдань затверджено та втілено в життя Комплексну програму розвитку агропромислового комплексу Львівської області. Мета Програми – створити передумови стабільного динамічного розвитку виробництва конкурентоспроможної продукції сільського господарства та переробної сфери малими суб'єктами господарювання й особистими селянськими господарствами для розбудови ефективної економіки села як передумови формування самодостатніх територіальних сільських громад та запровадження засад сталого сільського розвитку (Звіт про виконання..., 2021).

Особливо гострими і такими, що потребують державного втручання й допомоги в Україні, залишаються питання фінансової підтримки держави за рахунок державного бюджету, яка мізерна й пов'язана з результатами господарювання. Натомість у країнах ЄС бюджетна підтримка розвитку сільського господарства прямо не пов'язана з ефективністю вирощування продукції. Так, у ЄС фермери одержують погектарні прями платежі, не пов'язані з ефективністю виробництва (така підтримка коливається від 500–600 дол. у країнах ЄС, до 200–300 дол. у США та Канаді), і лише деякі країни використовують практику виплат, пов'язану з результативністю сільськогосподарської діяль-

ності (Шпортюк, 2019, с. 84). Тож потрібно рішуче відмовитись від практики державного стимулювання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, котра в Україні була започаткована ще в період командно-адміністративної системи господарювання та яку використовують понині.

Державне регулювання аграрної сфери є одним із найважливіших напрямів використання бюджету Європейського Союзу. На реалізацію єдиної аграрної політики (CAP) у 2014–2020 рр. виділено 408,31 млрд євро або 38 % від загального бюджету ЄС. Цей бюджет був розподілений між двома головними напрямками: підтримка фермерів і регулювання аграрних ринків – 312,74 млрд євро або 29 % від загального бюджету ЄС (фінансування з Європейського фонду гарантій у галузі сільського господарства (EAGE), і розвиток сільських територій – 95,58 млрд євро або 9 % (фінансування EAFRD) (рис. 1) (Шпортюк, 2019).

Щорічно, в рамках домовленостей зі СОТ, з державного та регіональних бюджетів виділяються асигнування на забезпечення функціонування вітчизняного агропромислового комплексу. Структура таких витрат передбачає фінансування видатків, пов'язаних з керівництвом та управлінням у сфері агропромислового комплексу, забезпечення проведення наукової і науково-технічної діяльності у сфері розвитку агропромислового комплексу, стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, організацію і регулювання діяльності установ у системі агропромислового комплексу тощо.

Планова сума видатків за Мінагрополітики за рахунок коштів загального фонду державного бюджету на 2021 рік передбачена в розмірі 6,8 млрд грн, що становить лише 0,5 % планового обсягу видатків загального фонду Державного бюджету України у 2021 р. (Про Державний бюджет..., 2020).

Левову частку у структурі видатків Мінагрополітики посідають витрати, які безпосередньо забезпечують фінансову підтримку сільськогосподарських товаровироб-

ників. За цим напрямом фінансування за рахунок коштів загального фонду державного бюджету на 2021 рік передбачено витрати загалом 4,8 млрд грн, що становить

понад 70 % від видатків Мінагрополітики у 2021 році (Стан фінансування АПК у 2021 році, 2021).

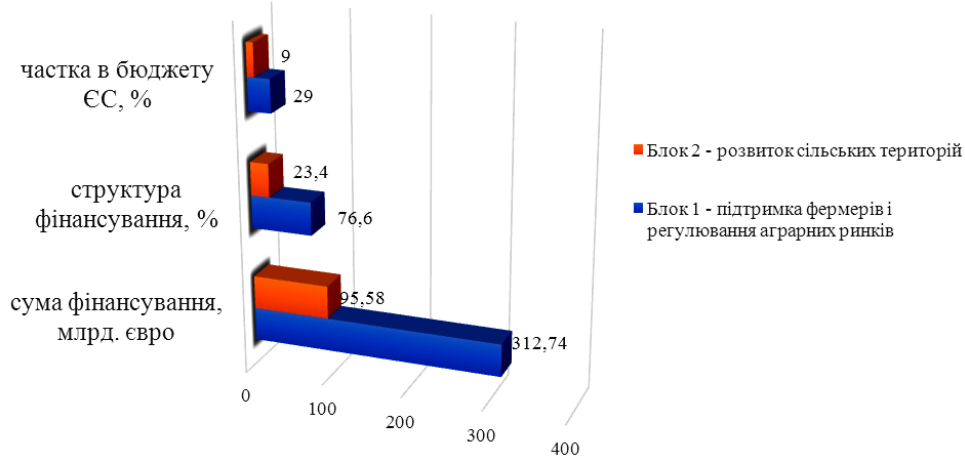

Рис. Бюджет єдиної аграрної політики ЄС, 2014–2020 рр.*

*Побудовано авторами на даними (Шпортюк, 2019)

Державне регулювання розвитку агропромислового комплексу Львівської області в частині його державної фінансової підтримки здійснюється, як уже зазначали, в рамках реалізації «Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва». Цьогоріч розпочато новий, п'ятирічний етап реалізації Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області на 2021–2026 рр.

Аналіз виконання Комплексної програми у 2016–2020 рр. дає змогу констатувати досить високий рівень її ефективності.

За інформацією Департаменту АПР Львівської ОДА сільське господарство – вагомий сегмент економіки області, який у 2019 році виробив валової сільськогосподарської продукції (у постійних цінах 2016 року) на 23,0 млрд грн, що на 2,8 млрд грн, або на 13,9 %, більше порівняно з 2015 роком. Сільське населення, яке становить 39 % населення області, виробляє 52 % валової сільськогосподарської продукції, сільськогосподарські підприємства – 48 %. Зростає частка товарного виробництва сільськогосподарської продукції. Частка виробництва продукції

сільськогосподарськими підприємствами порівняно з 2015 роком зросла на 10 %.

Фінансування Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області у 2016–2020 рр. здійснювалось як із державного, так і з обласного бюджетів Львівської області.

У частині фінансування Комплексної програми у 2016–2020 рр. з державного бюджету можна зазначити, що загальна сума виділених коштів становить 419,5 млн грн. У розрізі років реалізації Комплексної програми надходження бюджетних асигнувань дуже непропорційні. Мінімальний обсяг фінансування Комплексної програми з державного бюджету зафіксовано у 2016 р. – загалом 9,1 млн грн. У 2020 р. обсяг фінансування Комплексної програми з державного бюджету становив 120,5 млн грн, що в понад 13 разів більше за обсяг фінансування у 2016 р. Найбільша сума асигнувань, виділених з державного бюджету, – 137,4 млн грн – припадає на 2019 р. (рис. 2).

Не менш значущим джерелом фінансування Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області є кошти обласного бюджету. Протягом 2016–2020 рр. з обласного бюджету Львівської області на розвиток агропромислового комплексу було спря-

мовано 68,9 млн грн, з яких у 2018 р. – 19,5 млн грн, у 2019 р. – 16,5 млн грн, у 2016–

2017 рр., та у 2020 р. – близько 11 млн грн (рис. 3).

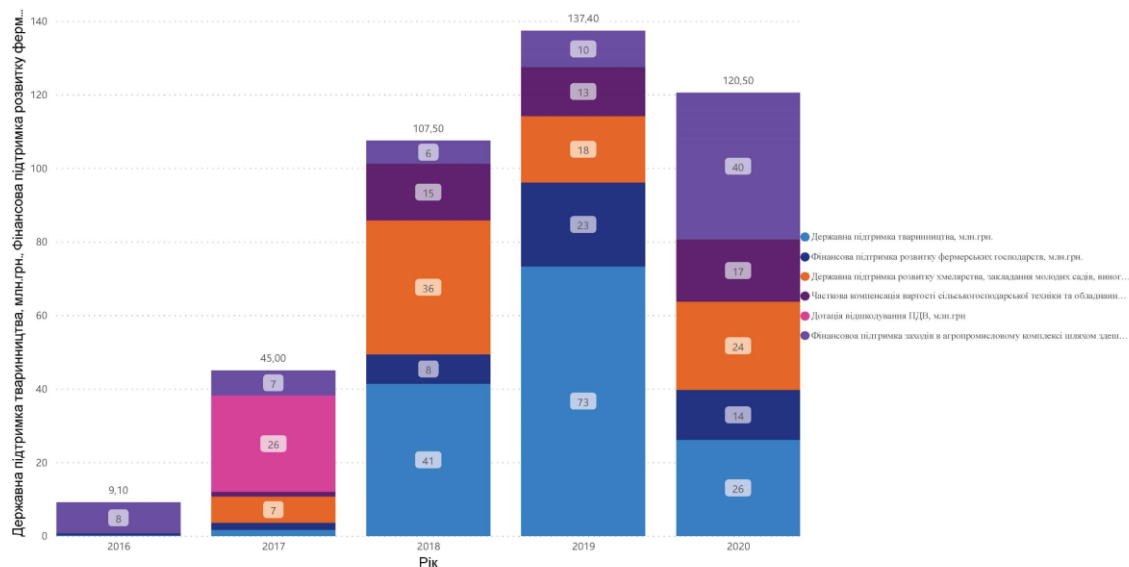

Рис. 2. Фінансування Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області з обласного бюджету, 2016–2020 рр., млн грн*

* Побудовано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

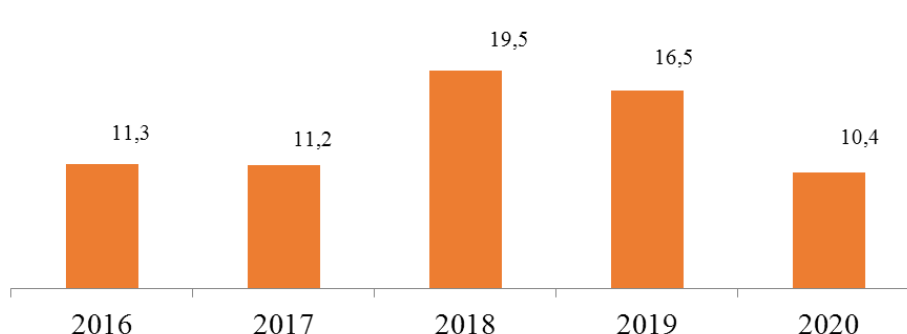

Рис. 3. Фінансування Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області з обласного бюджету, 2016–2020 рр., млн грн*

* Побудовано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

Найпопулярніша серед аграрних товаровиробників програма державної фінансової підтримки, яка спрямована на здешевлення вартості кредитних ресурсів. Її фінансування здійснюється як із державного, так і з обласного бюджетів, що додатково вказує на важливість такого напрямку підтримки для аграрних товаровиробників (рис. 4).

Протягом реалізації Комплексної програми у 2016–2020 рр. на здешевлення вартості кредитних ресурсів для аграрних

товаровиробників Львівської області було спрямовано загалом 87,1 млн грн, зокрема з державного – 71,2 млн грн, та 15,9 млн грн – з обласного бюджетів Львівської області.

Ефективність реалізації цієї Програми фінансової підтримки відображено в обсягах залучених кредитних ресурсів сільськогосподарськими товаровиробниками Львівської області.

Загалом перевагами Програми скористались 389 сільськогосподарських під-

приємств, що дало їм змогу залучити 1847,8 млрд грн кредитних ресурсів, у тому

числі 435,5 млн грн – на капітальні видатки (табл. 1).

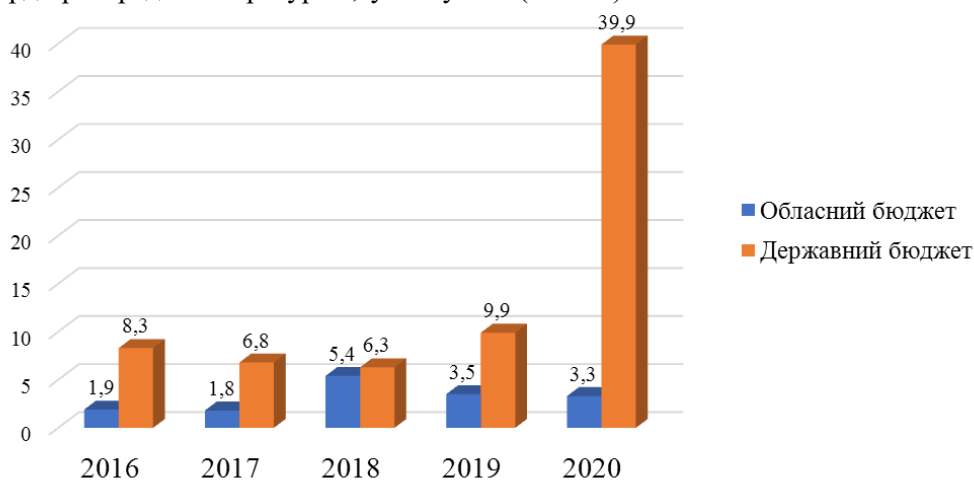

Рис. 4. Компенсація відсотків за залученими кредитами та відсотків за комісією супроводження договорів фінансового лізингу, млн грн*

*Побудовано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

Таблиця 1

Результати реалізації програми, компенсація відсотків за залученими кредитами та відсотків за комісією супроводження договорів фінансового лізингу*

Показник	Державний бюджет						Обласний бюджет					
	рік					разом	рік					разом
	2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020	
Кількість підприємств, одн.	13	20	23	41	110	207	21	28	55	52	26	182
Сума залучених кредитів, млн грн	334,1	241,5	98,7	173,8	765,5	1613,6	22	31,2	78,6	68,4	34	234,2
у т.ч. на капітальні видатки	-	-	14,3	29,9	317,5	361,7	4,1	12,7	31,5	18,5	7	73,8

*Розраховано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

Характерним для заданої програми державної фінансової підтримки є те, що на кожен вкладений державою на здешевлення вартості позикових коштів гривню аграрні товаровиробники залучили в середньому 21,2 грн кредитних ресурсів.

Протягом останніх п'яти років усе більше уваги держава приділяє фінансовій підтримці розвитку фермерських господарств. Це пов'язано з відмовою країни від

використання непрямих методів як основного механізму, підтримки розвитку вітчизняного аграрного сектору.

На фінансову підтримку розвитку фермерських господарств у 2016–2020 рр. було спрямовано 46,9 млн грн. Приріст фінансування та суттєве зростання програм фінансової підтримки розвитку фермерських господарств припадають на 2018–2020 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

**Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств
Львівської області, 2016–2020 рр., млн грн ***

Напрямок фінансової підтримки	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Разом
Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	0,5	2,0	8,0	22,8	13,6	46,9
Бюджетна дотація за утримання від 5 голів і більше корів молочного напрямку продуктивності	-	-	-	-	6,5	6,5
Надання пільгових кредитів на поворотній основі	0,5	2,0	1,2	6,8	2,1	12,1
Бюджетна субсидія (новостворені 3 тис. грн/га, але не більше ніж 60 тис. грн)	-	-	4,2	4,7	2,7	11,6
Часткове відшкодування вартості насіння вітчизняного виробництва	-	-	0,4	2,3	0,3	3,0
Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання	-	-	1,4	4,6	2,0	8,0
Часткове здешевлення кредитів (1,5 облікової ставки НБУ за мінусом 1%)	-	-	0,8	4,4	-	5,2

*Розраховано авторами за даними Департаменту АПП Львівської ОДА

Таблиця 3

**Фінансова підтримка розвитку тваринництва Львівської області,
2016–2020 рр., млн грн ***

Напрями фінансової підтримки	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Разом
Державна підтримка тваринництва	0,2	1,6	41,4	73,3	26,1	142,6
Бюджетна дотація за наявні від 10 до 300 бджолосімей у розмірі 200 грн за бджолосім'ю	-	-	-	-	8,9	8,9
Часткове відшкодування до 50% вартості закуплених для подальшого відтворення племінних тварин	0,2	1,6	6,3	5,6	11,2	24,9
Часткове відшкодування до 30% вартості тваринницьких об'єктів	-	-	-	6,3	4,2	10,5
Часткове відшкодування сільськогосподарським товаровиробникам вартості будівництва та/або реконструкції підприємств із зберігання й переробки зерна у розмірі 30% вартості.	-	-	-	1,8	1,7	3,5
Дотація на молодняк ВРХ	-	-	26,8	48,7	0,1	75,6
Дотація на корови	-	-	8,3	10,9	-	19,2

*Розраховано авторами за даними Департаменту АПП Львівської ОДА

Серед програм фінансової підтримки такого напрямку насамперед доцільно виділити програму пільгового кредитування сільськогосподарських товаровиробників на зворотній основі на реалізацію бізнес-планів, ефективно реалізовану протягом 2016–2020 рр., що дало змогу 134 суб'єктам господарювання започаткувати або розширити власний бізнес. У процесі реалізації Програми суб'єкти аграрного підприємництва упродовж 2016–2020 рр. придбали 107 одиниць сільськогосподарської техніки, заклали 160,8 га садів та ягідників, створили близько 150 нових робочих місць.

Не менш важливим для Львівської області є розвиток тваринництва. На фінансування цього комплексу програм спрямовуються значні бюджетні асигнування (див. табл. 3).

Фінансування розвитку тваринництва відбувається за рахунок коштів державного бюджету. Суб'єкти аграрного підприємства Львівської області отримали 142,6 млн грн бюджетних асигнувань за цим напрямом фінансової підтримки. Це дало змогу сформувати передумови для підвищення ефективності тваринницької галузі, а також пе-

реробної промисловості. Зокрема часткове відшкодування до 30 % вартості тваринницьких об'єктів дало змогу у 2019 році ТзОВ «Еко Міт», ТзОВ «Агрофірма Ватра» та ФГ «Садко» компенсувати 18 % вартості будівництва тваринницьких об'єктів, а у 2020 році цим же суб'єктам господарювання дофінансували відшкодування вартості будівництва тваринницьких об'єктів за 2019 рік (табл. 4).

Ефективність реалізації цієї програми характерна певними результативними показниками. У 2018 році за рахунок асигнувань з державного бюджету компенсовано частку вартості спорудження сховища потужністю 2,2 тис. тонн. У 2019 році частково компенсовано вартість робіт з монтажу лінії товарної обробки плодів ТзОВ «Львівський сад». Найбільш результативним для суб'єктів аграрного підприємництва був 2020 рік, протягом якого чотири суб'єкти господарювання, зокрема ТзОВ «Сади Галичини», ТзОВ «Екогаличпродукт», ФГ «Королівський горіх», ФГ «Ролів Агро» отримали часткову компенсацію вартості будівництва чотирьох фруктосховищ для зберігання плодово-ягідної продукції загальною потужністю 4,3 тис. тонн.

Таблиця 4

Фінансова підтримка розвитку хмелярства, закладання молодих садів, виноградників та ягідників Львівської області, 2016–2020 рр., млн грн*

Напрямок фінансової підтримки	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Разом
Державна підтримка розвитку хмелярства, закладання молодих садів, виноградників та ягідників	-	7,1	36,4	18,1	24,0	85,6
Компенсація 30 % вартості за будівництво холодильників та об'єктів із заморожування плодово-ягідної продукції, ліній товарної обробки	-	-	20,9	2,1	15,7	38,7
Компенсація до 80 % для придбання садивного матеріалу	-	7,1	15,5	16,0	8,3	46,9

*Розраховано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

Реалізація заданого напрямку державної фінансової підтримки дала змогу також забезпечити розширення площ, зайнятих під садами та ягідниками. Компенсація 80 від-

сотків витрат на придбання садивного матеріалу дозволила у 2017 р. закласти 445,6 га, у 2018 р. – 173,7 га, у 2019 р. – 260,0 га, у 2020 р. – 168,2 га нових садів і ягідників.

Важливим напрямом державного регулювання процесу розширеного відтворення суб'єктів аграрного підприємництва є програма часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання. Її фінансування здійснюється за рахунок коштів державного бюджету. Загалом на ці потреби протягом 2016–2017 рр. було спрямовано 46,9 млн грн (рис. 5).

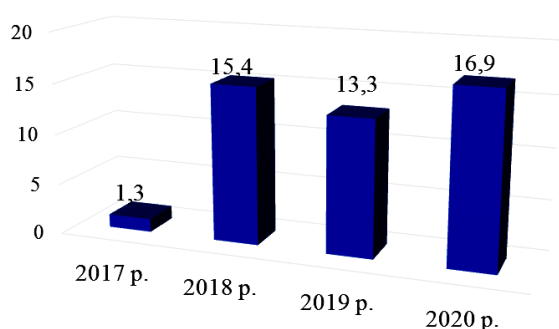

Рис. 5. Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання для сільськогосподарських підприємств Львівської області, 2016–2020 рр., млн грн*

* Побудовано авторами за даними Департаменту АПР Львівської ОДА

Протягом періоду реалізації Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області у 2016–2020 рр. понад 400 сільськогосподарських підприємств скористалися правом здешевити вартість придбаної сільськогос-

подарської техніки. Зокрема, у 2017 р. 26 підприємств здешевили вартість 37 одиниць техніки, у 2018 р. – 115 підприємств здешевили вартість 192 одиниць техніки, у 2019 р. – 113 підприємств здешевили вартість 267 одиниць техніки, 2020 р. – 148 підприємств відшкодували вартість 457 одиниць сільськогосподарської техніки.

Висновки. Процес державного регулювання агропромислового виробництва в частині його фінансової підтримки передбачає не тільки засади підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, а й принципи забезпечення ефективності використання бюджетних коштів. Природними для процесу бюджетного фінансування є брак фінансових ресурсів та несвоєчасне їх надходження отримувачам, що особливо болюче відчувають сільськогосподарські товаровиробники через сезонність виробництва. Саме тому розробляти та впроваджувати відповідні програми фінансової підтримки треба з урахуванням регіональних особливостей розвитку аграрної сфери, впроваджуючи смарт-проекти, розвиваючи нішеві види аграрного бізнесу, створюючи та розбудовуючи агротуристичні кластери. Такий підхід дасть змогу забезпечити розвиток малих форм господарювання на селі та зменшить їх залежність від сезонності виробництва, а це в подальшому позитивно позначиться на розвитку територіальних громад і зайнятості сільського населення тощо.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Андрійчук, В. Г., 2005. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва. *Економіка АПК*, 5, с. 52–63.
- Васільєва, Л. М., 2011. Удосконалювання механізму державного регулювання регіональних агропромислових комплексів (міжрегіональна модель). *Економіка та держава*, 8, с. 102–105.
- Галицький, О. М., Лівінський, А. І. та Дяченко, О. П., 2019. Організаційно-економічний механізм державного регулювання аграрного виробництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 3, с. 93–98.
- Дем'яненко, М. Я., Саблук, П. Т. та Скупий, В. М., 2011. Державна політика фінансової підтримки розвитку аграрного сектору АПК: монографія / за ред. М. Я. Дем'яненка. Київ: ННЦ ІАЕ.
- Звіт про виконання комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового виробництва Львівської області на 2016–2020 роки*, Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації, 2021 [online] Доступно: <http://agrarianeconomy.kl>.

com.ua/ agrarianeconomy/images/docs/ae_2020_13_1-2/AE-13_1-2_1.pdf [Дата звернення 02 листопада 2021].

Кузняк, Б. Я., 2010. Світовий досвід підтримки сільського господарства і українські реалії. *Економіка і регіон*, 1(24), с. 135–140.

Про Державний бюджет Україна на 2021 рік: Закон України № 1082-IX від 15 грудня 2020 року, 2020. [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> [Дата звернення 15 жовтня 2021].

Стан фінансування АПК у 2021 році. Міністерство аграрної політики України, 2021. [online] Доступно: <https://minagro.gov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/finansuvannya-z-derzhavnogo-byudzhetu/stan-finansuvannya-apk-u-2021-roci> [Дата звернення 19 жовтня 2021].

Статистичний збірник «Сільське господарство України» 2020. Державна служба статистики України, 2021 [online] Доступно: <http://www.ukrstat.gov.ua> [Дата звернення 15 жовтня 2021].

Шпортюк, Н. Л., 2019. Європейський досвід державного регулювання інноваційного розвитку агропромислового комплексу. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. [online] Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2019_3_8

Щурик, М. В. та Гудзик, І. В., 2015. Удосконалення засад державного регулювання та стимулювання розвитку агропідприємств. *Економічний форум*, 4. с. 361–368.

Стаття надійшла 07.11.2021

